

KRATKOROČNE I DUGOROČNE POSLJEDICE TRUMPOVE EKONOMSKE POLITIKE NA GLOBALNU TRGOVINU

Prof. dr. sc. Marijana Ivanov

Lider 12. konferencija o izvozu:

Pametni znaju čemu služi izvoz

1. srpnja 2025.

Za 2025. očekuje se najslabiji rast svjetskog BDP-a od 2008.
ali i dalje rast, bez globalne recesije

Pesimističnih tonova ne nedostaje

- „**Globalni rast usporava zbog** značajnog porasta **trgovinskih barijera** i sveprisutnih učinaka **nesigurnog** globalnog političkog **okruženja.**” (WB)
- Rast svjetskog BDP-a **mogao bi biti i niži** ako dođe do **nove eskalacije carinskih/ trgovinskih ograničenja**, a svakako tome pridonose i **neizvjesnosti ekonomskih politika** (npr. monetarne), kao i barijere slobode međunarodnih ulaganja
- Tu su i sve izraženiji **geopolitički rizici** vezani uz ratove, sukobe, terorizam, ... rizici rasta cijena energenata,ekstremni vremenski uvjeti, starenje stanovništva,

Carinski i trgovinski ratovi nisu samo oblik geoekonomskih nesigurnosti

- imaju i geopolitičku konotaciju jer mogu postati uzrok ili su oblik međunarodnih sukoba
- dok u najmanju ruku predstavljaju **faktor povećane neizvjesnosti i fragmentacija u smislu deglobalizacijskih procesa**, smanjene međunarodne razmjene i slabljenja financijske integracije.
- Za globalno gospodarstvo to znači nepovoljne učinke **nižih ulaganja, usporavanja tehnoloških inovacija, niže produktivnosti, viših cijena roba i usluga**, manjeg obujma svjetske trgovine i slabijeg rasta svjetskog BDP-a.

Indeks trgovinske nesigurnosti (TPU) 2005. - 2025.

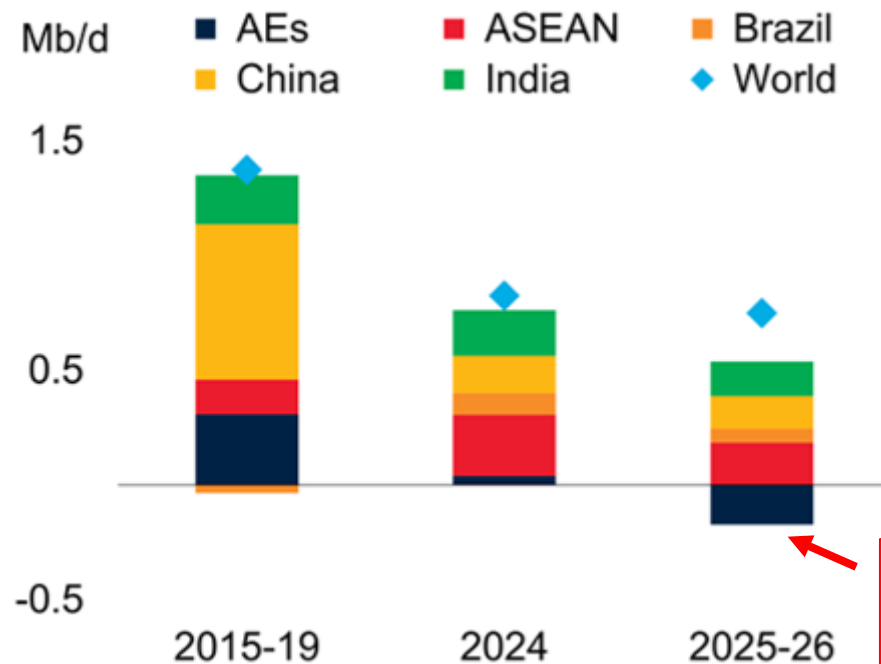

Izvor: <https://www.matteoiacoviello.com/tpu.htm>

„The TPU index is based on automated text searches of the electronic archives of seven newspapers: Boston Globe, Chicago Tribune, Guardian, Los Angeles Times, New York Times, Wall Street Journal, and Washington Post. The measure is calculated by counting the monthly frequency of articles discussing trade policy uncertainty (as a share of the total number of news articles) for each newspaper. The index is then normalized to a value of 100 for a one percent article share.”

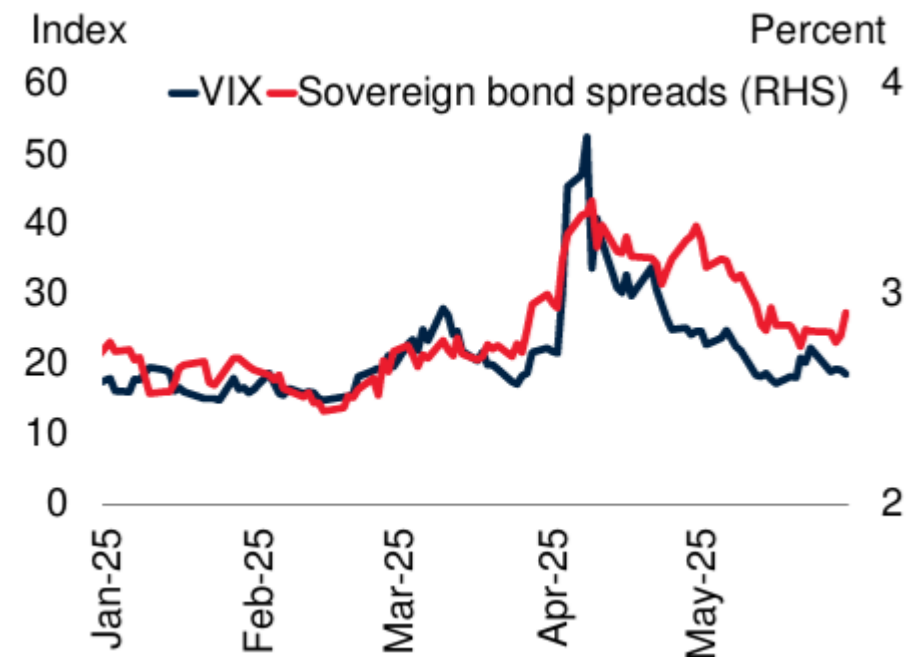
- Izraženiji rast indeksa TPU uobičajeno korespondira s **nizom nepovoljnih kretanja u industrijskoj proizvodnji i brojnim makrekonomskim i finansijskim varijablama** u SAD-u i ostalim naprednim ekonomijama te brzorastućim (emerging markets) ekonomijama u razvoju.

Promjene globalne potražnje za naftom

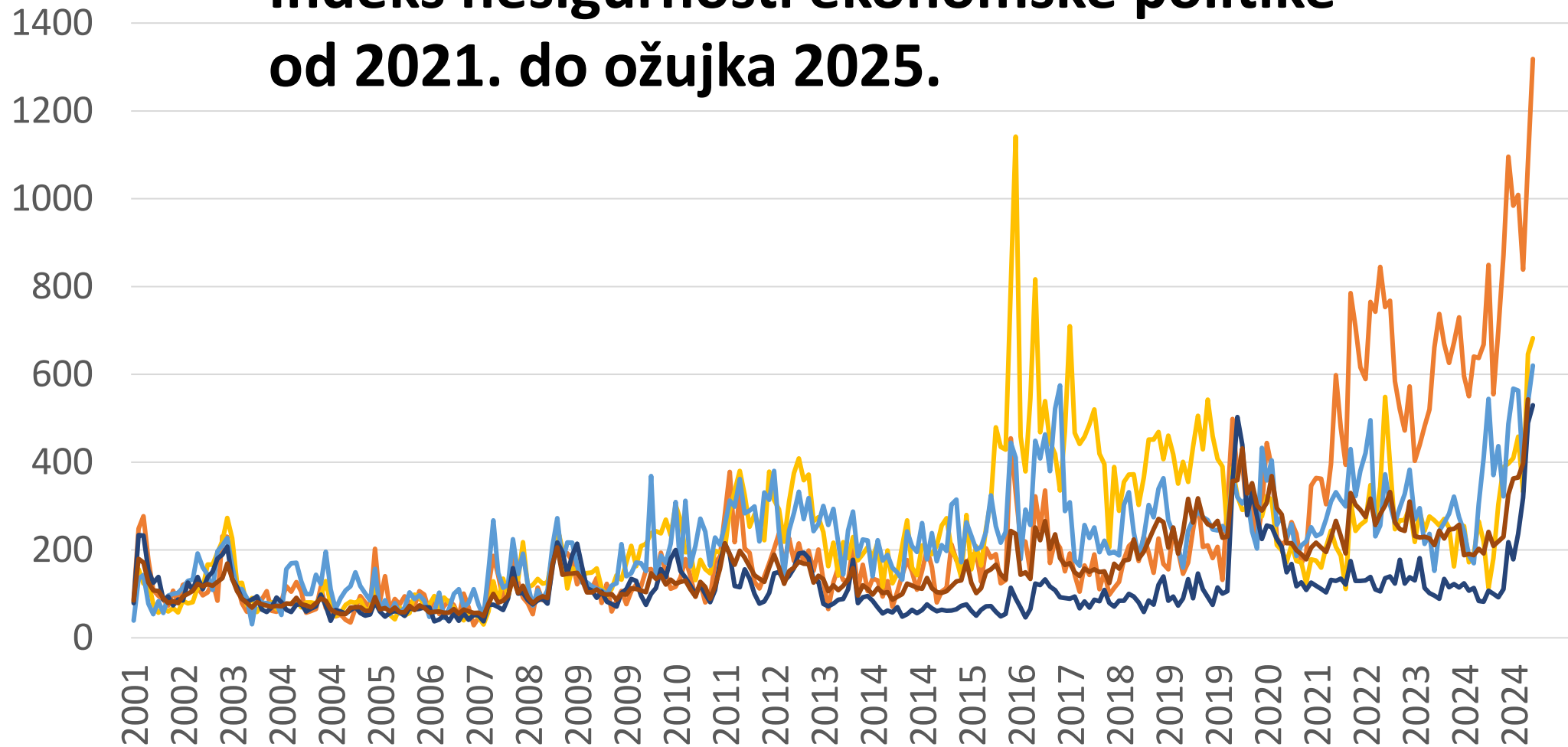
Napredne ekonomije

Volatilnost spreadova na obveznice EMDE i volatilnost na tržištu dionica (SAD)

Izvor slika: Svjetska banka, lipanj 2025.

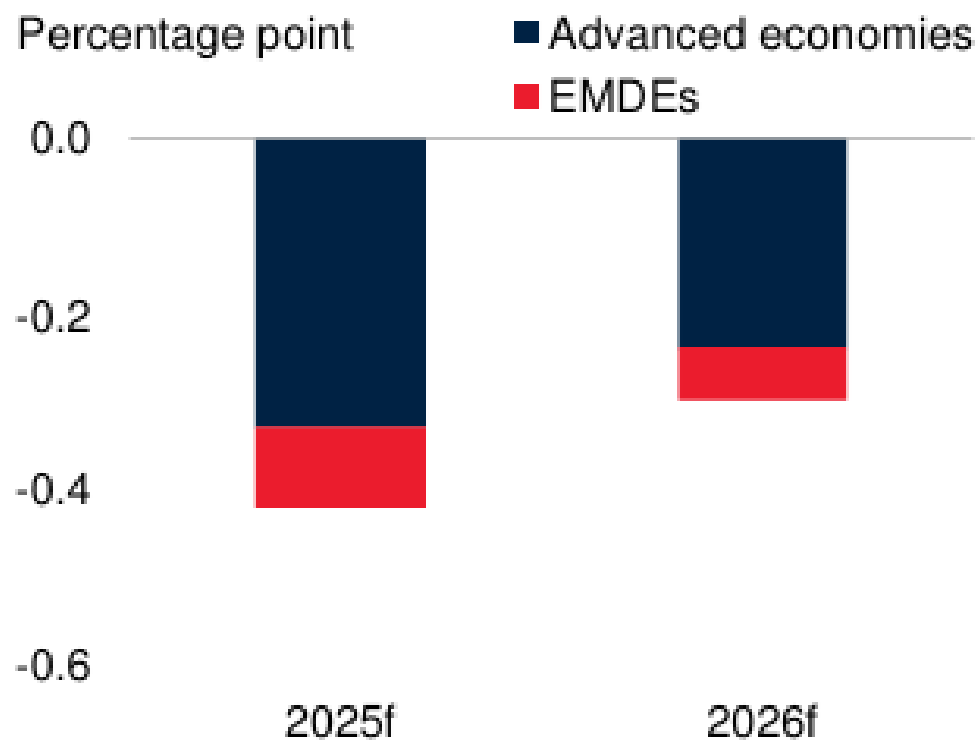
Indeks nesigurnosti ekonomske politike od 2021. do ožujka 2025.

— Njemačka_EPU_indeks — UK_EPU_indeks — Francuska_EPU_indeks
— SAD_EPU_indeks — Globalni_EPU_indeks

Izvor podataka: Economic Policy Uncertainty

Očekivani doprinos usporavanju rasta svjetskog BDP-a u 2025. i 2026.

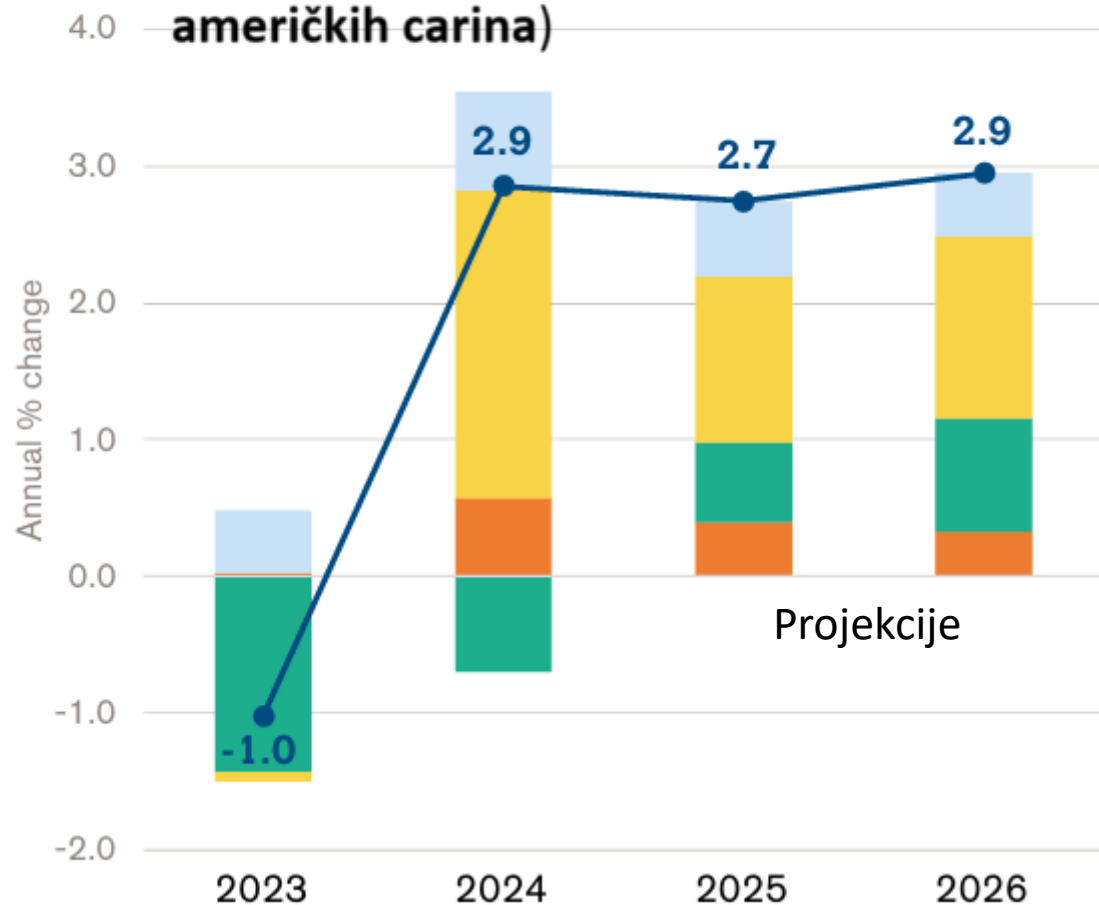
- Za **SAD** se očekuje rast realnog BDP-a 1,4 % u 2025. što je 0,9 postotnih poena manje nego prema projekcijama iz siječnja
- Za **europodručje** i **Japan** očekuje se rast 0,7 %, što je u slučaju europodručja 0,3 pp manje, a u slučaju Japana 0,5 pp manje, nego prema projekcijama iz siječnja
- Projekcije za **Kinu** nisu bitno promjenjene i očekuje se rast realnog BDP-a za 4.5 %
- U slučaju **Indije** očekivani rast je 6,3 % uz nižu procjenu rasta za 0,4 pp nego u siječnju.

Globalna trgovina

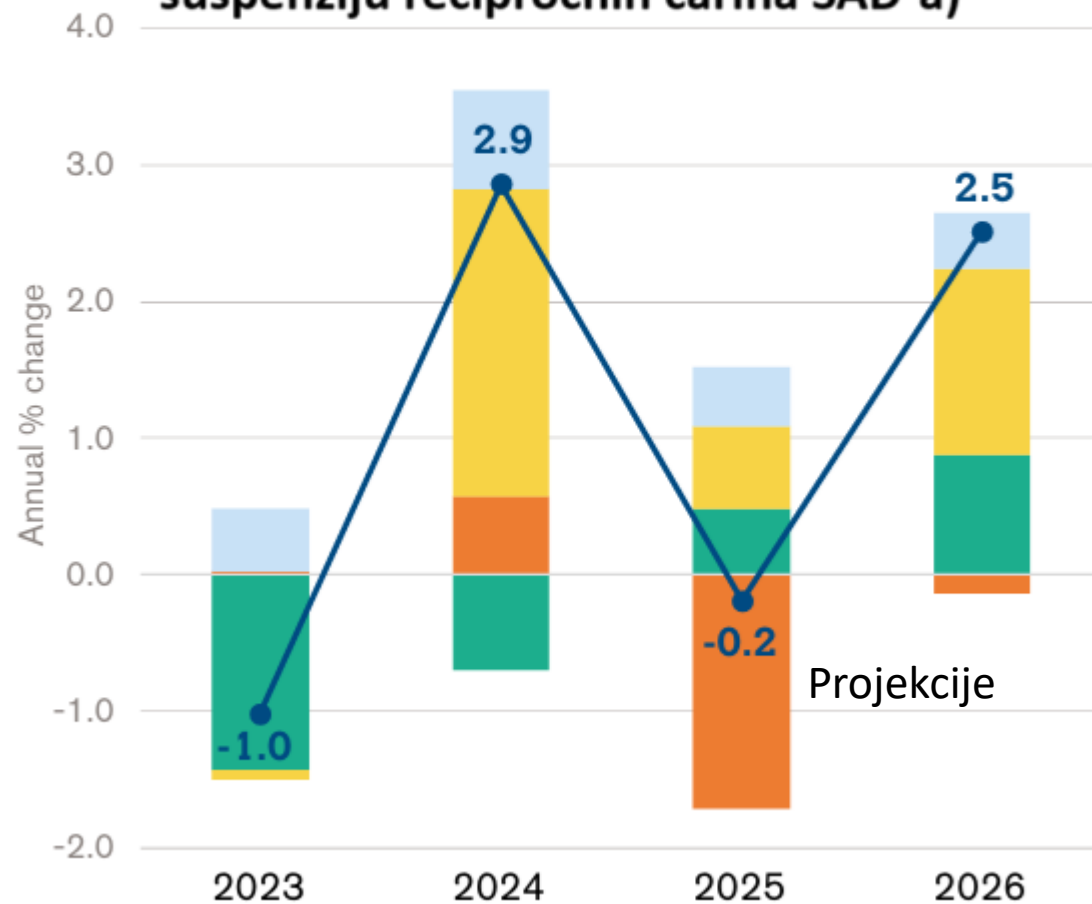
- Prema projekcijama Svjetske banke iz lipnja, u **2025.** se očekuje **rast svjetske trgovine** robama i uslugama za **1,8 %** u usporedbi s rastom od **3,4% u 2024.**
- Pritom je lipanjska projekcija za 2025., **revidirana za čak 1,3 pp niže** u odnosu na projekciju iz siječnja.
- Zbog carinskih ratova **najpogođeniji je** sektor međunarodne **robne razmjene**, iako se određeni indirektni učinci reflektiraju i na sektor usluga (prijevoz, logistika, ...)
- Zemlje koje su više **orijentirane na izvoz u EMDE** ekonomije trebale bi se **brže i lakše oporaviti** od šokova, u odnosu na one koje su ovisne o **izvozu u razvijene ekonomije**. Hrvatska spada u ovu drugu skupinu. Međutim **to ovisi i o strukturama robnog izvoza i elastičnostima potražnje.**

Doprinosi rastu volumena svjetske robne trgovine po regijama

Osnovni scenarij uz niska carinska ograničenja i ograničene trgovinske nesigurnosti (prije uvođenja novih američkih carina)

Učinak novih trgovinskih politika uz carinske mjere koje su na snazi 14.4.2025. (uključujući suspenziju recipročnih carina SAD-a)

Izvor: WTO, travanj 2025.

■ Sjeverna Amerika

■ Europa

■ Azija

■ Ostatak svijeta

●— Svijet

- **Europu u tim relacijama „spašava” intra-EU trgovina**, a bez nje bi u učinci na pad svjetske trgovine robama bili i veći – 0,3%.
- **Najpogođenija regija je Sjeverna Amerika**, a potom Azija (sa znatno manjim negativnim učincima) **te Južna Amerika**.
- Potencijalni dobitnici u sudjelovanju u globalnoj trgovini robom su Rusija, Afrika, Bliski istok.
- Nasuprot projekciji pada volumena svjetske robne trgovine za 0,2 % u 2025. zbog novih aktualnih carinskih mjera, **kod globalne razmjene uslugama očekuje se rast od 4 % u 2025.**, koji bi u osnovnom scenariju bez novih carinskih mjera bio 5,1%. (podaci WTO)

Ekstremni scenarij

- **Potencijalni učinci ponovnog uvođenja trenutno suspendiranih "recipročnih carina"** za uvoz u SAD i širenja nesigurnosti u trgovinskoj politici na neameričke trgovinske odnose - **pad svjetske robne trgovine za 1.5% u 2025. godini.** (WTO)
- Na popisu loših posjedica su i **nestašice, pokidani dobavni lanci, inflacijski pritisci, šokovi na financijskim tržištima, ...**
- **No i ne mora sve biti toliko drastično.** Može ojačati robna razmjena izvan SAD-a, uz **sklapanje novih trgovinskih sporazuma.** SAD će vjerojatno zadržati i uvoditi nove sektorske carine, a recipročne su načelno nezakonite prema odluci američkog suda.
- Kina i Indija će više izvoziti u Europu, EU može dodatno ojačati intra-EU razmjenu, ali i izvoz u azijske zemlje.
- Ujedno, **svi će više djelovati u pravcu veće produktivnosti i konkurentnosti** – potrošačev probitak.

Deglobalizacija ili neka nova era globalizacije

- Trumpova politika carina **mijenja pravila igre slobodne trgovine** na koja smo navikli posljednjih 35 i više godina.
- Moglo bi se reći da je **era globalizacije koju poznajemo završena**, s puno upitnika **kakva se to neka druga/ nova era stvara**.
- Uz rastuće geopolitičke rizike i geoekonomske nesigurnosti (fragmentacije tržišta i carinske/ trgovinske ratove), brojni faktori **već duže vrijeme** ukazuju na **deglobalizaciju**.
- **Trumpov protekcionizam i carinska politika taj su proces ubrzali**, uz niz šokova, nesigurnosti i neizvjesnost o budućnosti globalne trgovine.

Osebujan stil gospodina Trumpa

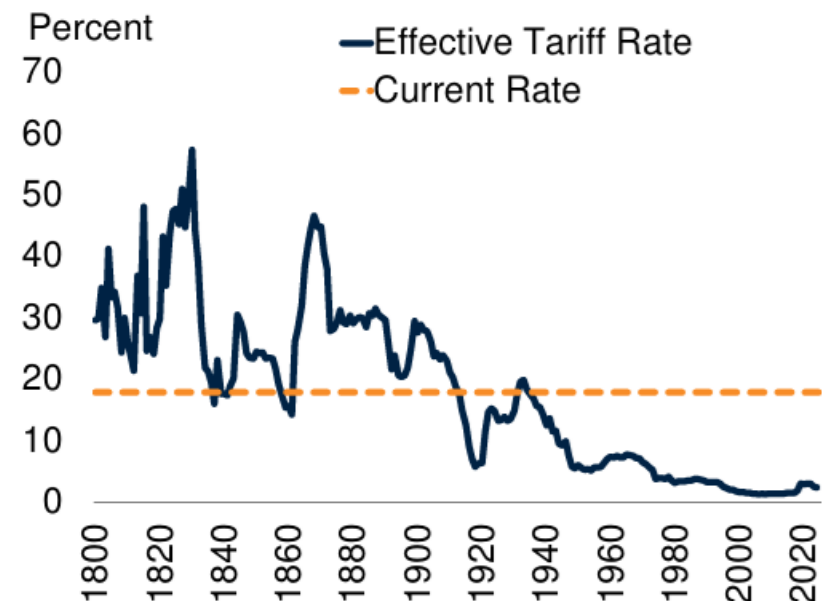
**Neizvjesnost je najveći nepovoljni
učinak** Trumpovih politika na globalno
gospodarstvo.

**Ekonomija ne može funkcionirati ako se
uvjeti razmjene stalno mijenjaju, a**
Trumpov osebujan stil upravo to nameće.

Do završetka njegovog drugog mandata (a znamo da želi i treći), **kao i poslje njega**
(sljedbenika/ nasljednika iste politike je puno), ...

..... **protekcionizam i nesigurnosti uvjeta trgovine mogu još godinama potrajati**, a
tim više što je **protekcionizam** nerijetko **zarazan** – kad počne jedna velika ekonomija
prije ili kasnije počnu i druge (dovoljno velike) ekonomije.

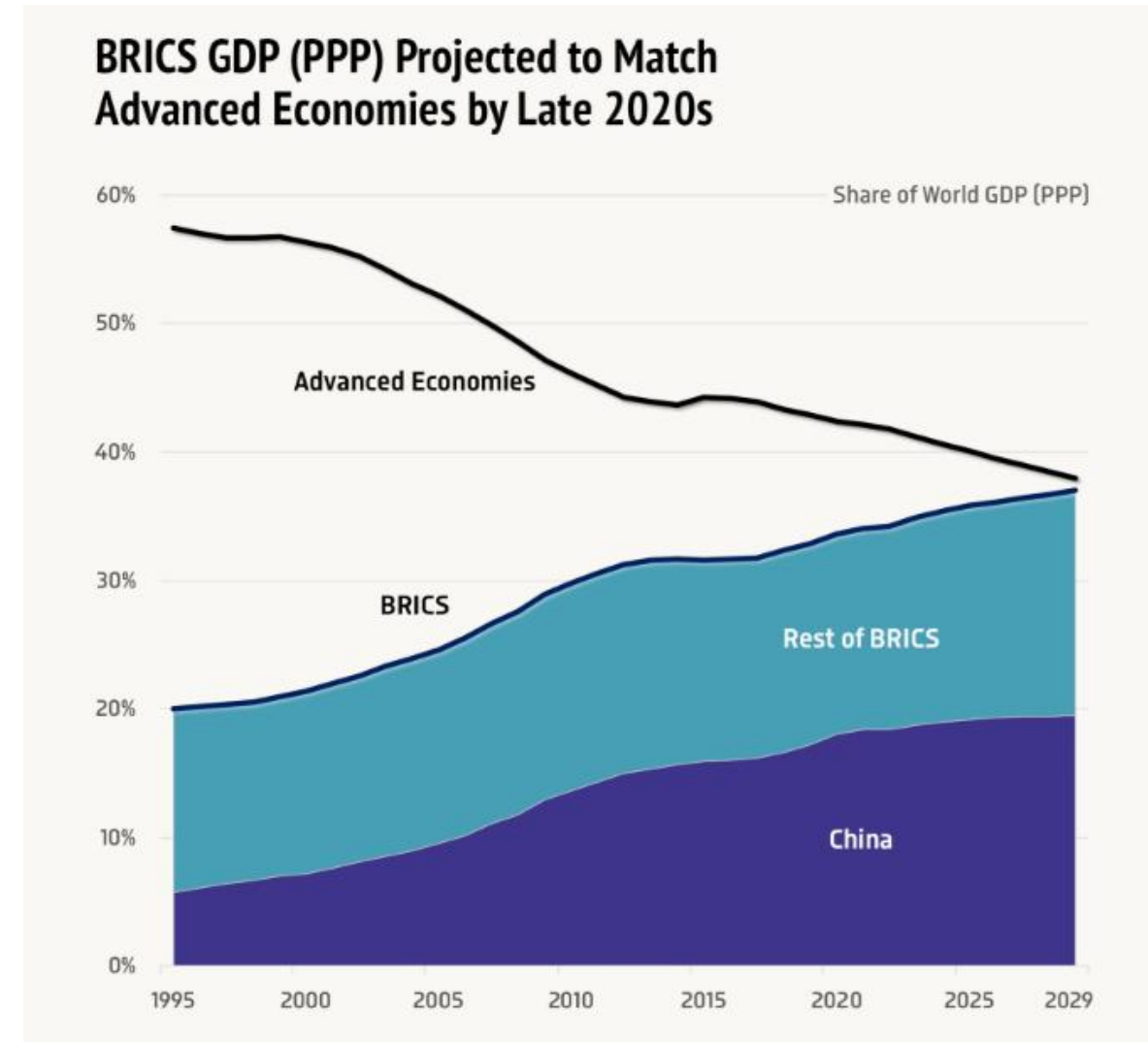
Effective U.S. tariff rate

Htijeli mi to priznati ili ne,

- Trump vrlo često govori ono o čemu drugi šute i ukazuje na nelogičnosti svjetske ekonomije koje su već odavno stvorene (**doista se ne može sve proizvoditi u Kini, Indiji, ...**)
- Gledano u paritetu kupovne moći, **udio naprednih ekonomija u svjetskom BDP-u smanjio se sa 60% u 80-im godinama prošlog stoljeća na 40% danas**, uz istodobno jačanja azijskih i drugih brzorastućih zemalja u razvoju (emerging markets, posebno grupacije BRICS+) čiji se udio u svjetskoj ekonomiji i robnom izvozu značajno povećao.

**Udio u svjetskom BDP-u (PPP)
1995.-2024., u postotcima**

Zaključno

- **Carine su pritisak s jedne strane u vidu protekcionizma i izolacije**
- **a s druge strane, one su pritisak u smjeru zahtjeva za povećanjem produktivnosti svih onih poduzeća i izvoznika koja žele ostati na tržištu.**
- Iako je Trumpova politika vođena idejom „Amerika prva“, **protekcionizam koji Trump nameće može dugoročno tijekom zbivanja preokrenuti dijelom u korist svih naprednih ekonomija, a na Europi i Hrvatskoj je da prepozna i koristi te prilike.**

Hvala na pozornosti